

הלכות שבת פרק כא

א. נאמר בתורה "תשבת" (שמות כג, יב; שמות לד, כא) אפלו מדברים שאינן מלאכה, חייב לשבת מהן. ודברים הרבה הן, שאסרו חכמים משום שבת מהן דברים, אסרום מפני שהן דומים למלאכות, ומהן דברים, אסרום גזרה שמה יבוא מהן אסור סקלה; ואלו הן:

ב. כל המשוה גמות, הרי זה חייב משום חורש; לפיכך אסור להפנות בשדה הנירה בשבת, שמה ישוה גמות. המפנה את האוצר בשבת, מפני שהוא צריך לו לדבר מצוה, כגון שיכניס בו אורחים, או יקבע בו מדרש לא יגמר את כל האוצר, שמה יבוא להשוות הגמות. טיט שעל גבי רגלו, מקנחו בפותל או בקורה; אבל לא בקרקע, שמה יבוא להשוות הגמות. לא ירק בקרקע וישוף ברגלו, שמה ישוה גמות; ומתר לדרס הרק שעל גבי הקרקע, והולך לפי תמו.

ג. נשים המשחקות באגוזים ושיקדים וכיוצא בהן אסורות לשחק בהן בשבת, שמה יבוא להשוות הגמות; ואסור לכבד את הקרקע, שמה ישוה גמות, אלא אם כן היה רצוף באבנים. ומתר לזלף מים על גבי הקרקע, ואינו חושש שמה ישוה גמות, שהרי אינו מתכוון לכך. אין סכין את הקרקע, ואפלו היה רצוף באבנים; ואין נופחין אותו, ואין מדיחין אותו, אפלו ביום טוב, קל וחמר בשבת שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל, ויבוא להשוות הגמות, בזמן שהוא עושה כן, במקום שאינו רצוף.

ד. חצר שנתקלקלה בימי הגשמים, מביא תבן ומרדה בה; וכשהוא מרדה, לא ירדה לא בסל, ולא בקפה, אלא בשולי הקפה שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל, ויבוא להשוות גמות.

ה. המשקה את הזרעים, חייב משום זורע; לפיכך אסור לשאב מן הבור, בגלגל גזרה, שמה ימלא לגנתו ולחרבתו. ומפני זה, אם היה הבור שלגלגל בחצר, מתר למלאות ממנו בגלגל.

ו. התולש, חייב משום קוצר; לפיכך אסור לרדות דבש מפורתו בשבת, מפני שהוא כתולש. אין עולין באילן, בין לח בין יבש; ואין נתלין באילן, ואין נסמכין באילן. ולא יעלה מבעוד יום, לישוב שם כל היום כלו. ואין משתמשים במחבר לקרקע כלל גזרה, שמה יתלש.

ז. פרות שנשרו בשבת, אסור לאכלן עד מוצאי שבת גזרה, שמה יתלש. הדס המחבר, מתר להריח בו, שאין הניתו אלא להריח בו, והרי ריחו מצוי; אבל אתרוג ותפוח וכל הראוי לאכילה, אסור להריח בו במחבר גזרה, שמה יקץ אותו לאכלו.

ח. אילן שהיו שרשיו גבוהין מן הארץ שלושה טפחים, אסור לישוב עליהן; ואם אינן גבוהין שלושה, הרי הן כארץ. היו באין מלמעלה משלושה לתוך שלושה, מתר להשתמש בהן; היו גבוהין שלושה, אף על פי שצדן אחד שווה לארץ, או שיש חלל תחתיהן שלושה אסור לישוב עליהן.

ט. אין רוכבין על גבי בהמה בשבת גזרה, שמה יחתך זמורה להנהיגה. ואין נתלין בבהמה, ולא יעלה מבעוד יום לישוב עליה בשבת. ואין נסמכין לצדי בהמה; וצדי צדדין, מתרין.

עָלָה בְּאֵילָן בַּשָּׁבֶת בְּשׁוּגָג, מִתֵּר לִירֵד; בְּמִזִּיד, אָסוּר לִירֵד. וּבִבְהֶמָה אָפְלוּ בְּמִזִּיד יֵרֵד, מִשּׁוּם צַעַר בְּעָלֵי חַיִּים. וְכֵן פּוֹרְקִין הַמִּשְׁאֵוִי מֵעַל הַבְּהֶמָה בַּשָּׁבֶת, מִשּׁוּם צַעַר בְּעָלֵי חַיִּים.

י. פִּיצֵד: הִיָּתָה בְּהֶמְתּוֹ טְעוּנָה שְׁלִיף שְׁלֵתְבוּאָה מְכָנִיס רֹאשׁוֹ תַּחְתָּיו, וּמִסְלָקוֹ לְצַד אַחֵר, וְהוּא נוֹפֵל מֵאֲלָיו. הִיָּה בָּא בְּדֶרֶךְ בְּלִילֵי שַׁבָּת, וּבְהֶמְתּוֹ טְעוּנָה כְּשִׁיגִיעַ לַחֲצַר הַחִיצוֹנָה, נוֹטֵל אֶת הַכָּלִים הַנֹּטְלִין בַּשָּׁבֶת; וּשְׂאִינָן נֹטְלִין, מִתֵּיר הַחֲבָלִים וְהַשְּׁקִין נוֹפְלִין. הָיוּ בַּשְּׁקִין דְּבָרִים הַמְּשַׁתְּבְּרִין אִם הָיוּ שְׁקִין קְטָנִים, מִבֵּיא פָּרִים וְכִסְתּוֹת וּמִנִּיחַ תַּחְתֵּיהֶן, וְהַשְּׁקִין נוֹפְלִין עַל הַפָּרִים: שְׁהָרִי אִם יִרְצֶה לְשַׁלֵּף הַכֹּר, שׁוֹלֵף, מִפְּנֵי שֶׁהַשְּׁקִים קְטָנִים וְקָלִים, וְנִמְצָא שֶׁלֹּא בָטַל כָּלִי. הִיָּתָה טְעוּנָה עֲשֵׂתוֹת שְׁלִזְכוּכִית, מִתֵּיר הַשְּׁקִים וְהֵן נוֹפְלִין שְׂאֵף עַל פִּי שִׁישְׁבָּרוֹ, אֵין בְּכֹךְ הַפֶּסֶד גָּדוֹל: שְׁהָרִי הַכֹּל לְהַתְכָּה עוֹמֵד, וְלִהְיוֹת מוּעָט לֹא חָשׁוּ. הָיוּ הַשְּׁקִים גְּדוֹלִים וּמִלֵּאִים כָּלִי זְכוּכִית וְכִיּוּצָא בָהֶם, פּוֹרֵק בְּנַחַת. וּמִכָּל מְקוֹם, לֹא יִנִּיחַן שָׁם עַל גְּבִי בְּהֶמָה מִשּׁוּם צַעַר בְּעָלֵי חַיִּים.

יא. הַמְּדַבֵּק פְּרוֹת עַד שִׁיעֲשׂוּ גּוֹף אֶחָד, חֵיב מִשּׁוּם מַעֲמַר. לְפִיכָךְ מִי שֶׁנִּתְפָּזְרוּ לוֹ פְּרוֹת בַּחֲצֵרוֹ, מְלַקֵּט עַל יָד עַל יָד וְאוֹכֵל; אֲבָל לֹא יִתֵּן לֹא לַתּוֹךְ הַסֵּל וְלֹא לַתּוֹךְ הַקֶּפֶה, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחֲל: שְׂאֵם יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחֲל שְׂמָא יִכְבֹּשֶׁם בִּידּוֹ בַּתּוֹךְ הַקֶּפֶה, וְיָבוֹא לִידֵי עֲמוּר. וְכֵן אֵין מְקַבְּצִין אֶת הַמֵּלַח וְכִיּוּצָא בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה כְּמַעֲמַר.

יב. מִפָּרֶק, חֵיב מִשּׁוּם דָּשׁ, וְהַסּוֹחֵט זֵיתִים וְעֵנָבִים, חֵיב מִשּׁוּם מִפָּרֶק; לְפִיכָךְ אָסוּר לְסַחֵט תַּתִּים וְרִמּוֹנִים, הוֹאִיל וּמִקְצַת בְּנֵי אָדָם סוֹחֵטִים אוֹתָם כְּזֵיתִים וְעֵנָבִים שְׂמָא יָבוֹא לְסַחֵט זֵיתִים וְעֵנָבִים. אֲבָל שְׂאֵר פְּרוֹת, כְּגוֹן פְּרִישִׁין וְתַפּוּחִים וְעִזְרוֹרִין מִתֵּר לְסַחֵט בַּשָּׁבֶת, מִפְּנֵי שְׂאִינָן בְּנֵי סַחִיטָה.

יג. כְּבָשִׁין וְשִׁלְקוֹת שֶׁסִּחֲטָן אִם לְרֶכֶךְ גּוֹפֵן, מִתֵּר; וְאִם לְהוֹצִיא מִימִיָּהֶן, אָסוּר. וְאֵין מְרַסְקִין אֶת הַשֵּׁלֶג, שִׁיזוּבּוּ מִימּוֹ; אֲבָל מְרַסֵּק הוּא לַתּוֹךְ הַכּוֹס, אוֹ לַתּוֹךְ הַקֶּעֶרֶה. הַשּׁוּם וְהַבֶּסֶר וְהַמְּלִילוֹת שֶׁרַסְקָן מִבְּעוֹד יוֹם אִם מִחֲסָרִין דִּיכָה, אָסוּר לוֹ לְגַמֵּר דִּיכָתֵן בַּשָּׁבֶת; וְאִם מִחֲסָרִין שְׁחִיקָה בִּיד, מִתֵּר לוֹ לְגַמֵּר שְׁחִיקָתָן בַּשָּׁבֶת. לְפִיכָךְ מִתֵּר לְגַמֵּר שְׁחִיקָת הָרִיפּוֹת בְּעֵץ הַפְּרוּר בַּתּוֹךְ הַקֶּדֶרֶה בַּשָּׁבֶת, אַחֵר שֶׁמּוֹרִידִין אוֹתָהּ מֵעַל הָאֵשׁ.

יד. הַמּוֹלִל מְלִילוֹת מוֹלִל בְּשָׁנוּי, כְּדִי שֶׁלֹּא יִרְאֶה כְּדָשׁ. הַיּוֹנֵק בְּפִיו, פֶּטוּר; וְאִם הָיָה גּוֹנֵחַ מִתֵּר לוֹ לִינֵק בְּפִיו, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְפָרֵק כֹּל אַחֵר יָד, וּמִשּׁוּם צַעֲרוֹ לֹא גָזְרוּ, וְאֵף עַל פִּי שְׂאִין שָׁם סִכְנָה.

טו. פְּרוֹת שִׁזְבוּ מֵהֵן מְשָׁקִין בַּשָּׁבֶת אִם זֵיתִים וְעֵנָבִים הֵן אָסוּר לְשֵׁתוֹת אוֹתָן הַמְּשָׁקִין, עַד מוּצְאֵי שַׁבָּת: גִּזְרָה שְׂמָא יִתְכוּן, וְיִסַּחֵט אוֹתָן בַּשָּׁבֶת. וְאִם תַּתִּים וְרִמּוֹנִים הֵן אִם הַכֶּנִּיסֵן לְאֲכִילָהּ, מְשָׁקִין שִׁזְבוּ מֵהֵן מִתֵּרִין; וְאִם הַכֶּנִּיסֵן לְדֶרֶכְךָ, מְשָׁקִין שִׁזְבוּ מֵהֵן אָסוּרִין עַד מוּצְאֵי שַׁבָּת.

טז. זֵיתִים וְעֵנָבִים שֶׁרַסְקָן מִעֶרֶב שַׁבָּת, וְיִצְאוּ מֵהֵן מְשָׁקִין מִעֲצָמָן מִתֵּרִין; וְכֵן חֲלוֹת דְּבִשׁ שֶׁרַסְקָן מִעֶרֶב שַׁבָּת מְשָׁקִין הַיּוּצְאִין מֵהֵן בַּשָּׁבֶת, מִתֵּרִין: שְׂאִין כָּאֵן מְקוֹם לְגִזְרָה, שֶׁכָּבֵר רַסְקָן מִבְּעֶרֶב.

יז. זורה ובורר, מאבות מלאכות הן. לפיכך אף על פי שמתר למלל מלילות, בראשי אצבעותיו, כשהוא מנפח, מנפח בידו אחת בכל כוחו אבל לא בקנון, ולא בתמחוי: גזרה שמא ינפה בנפה ובכברה, שהוא חייב. והמשמר שמרים, תולדת בורר או מרקד הוא; לפיכך אף על פי שמתר לסנן יין צלול או מים צלולין, בסודרין או בקפיפה מצרית, לא יעשה גמה, בסודר שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל, ויבוא לשמר במשמרת. וכן אסור לתלות את המשמרת, כדרך שהוא עושה בחל שמא יבוא לשמר. וכן המחבץ, תולדת בורר הוא; לפיכך אף על פי שנותנין שמשמין ואגוזים לדבש, לא יחבץ בידו.

יח. המחתף את הירק דק דק, כדי לבשלו הרי זה תולדת טוחן, וחייב; לפיכך אין מרסקין לא את השחת, ולא את החרובין, לפני בהמה, בין דקה בין גסה מפני שנראה כטוחן. אבל מחתכין את הדלועין לפני הבהמה, ואת הנבלה לפני הכלבים שאין טחינה בפרות. ומתירין אלמות שלעמיר לפני בהמה, ומפספס בידו אלמות קטנות; אבל לא אלמות גדולות, מפני הטרח שבהן.

יט. חבלי סיאה ואזוב וקרנית וכיוצא בהן, שהכניסן למאכל בהמה מסתפק בהן, וקוטם ואוכל בראשי אצבעותיו; אבל לא בידו הרבה שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחל, ויבוא לדק.

כ. הצריך לדק פלפלים וכיוצא בהן, לתן לתוך המאכל בשבת הרי זה כותש ביד הספין, ובקערה. אבל במכתשת חייב, מפני שהוא טוחן; לפיכך אסור לבריא, להתרפאות בשבת גזרה, שמא ישחק סממנין.

כא. פיצד: לא יאכל אדם דברים שאינן מאכל בריאים, כגון אזוביון ופואה; ולא דברים המשלשלים, כגון לענה וכיוצא בה. וכן לא ישתה דברים שאין דרך הבריאים לשתותן, כגון מים שבשלו בו סממנין ועשבים.

כב. אוכל אדם אכלין ומשקין שדרך הבריאים לאכלן ולשתותן, כגון הכסבר והפישות והאזוב; אף על פי שהן מרפאין, ואכלן כדי להתרפאות בהם מתר, הואיל והם מאכל בריאים. שתה חלתית מקדם השבת, והרי הוא שותה והולך מתר לשתותן בשבת, במקומות שנהגו הבריאים לשתות החלתית; ושותין זיתוס המצרי, בכל מקום.

כג. וכן שמנים שדרך הבריאים לסוד בהן מתר לסוד בהן בשבת, ואף על פי שנתכונן לרפואה; ושאין הבריאים סכין בהן, אסורין. החושש במתניו לא יסוד יין וחמץ, אבל סך הוא את השמן; ולא שמן ורד, אלא במקום שהבריאים סכין אותו. ומתר לסוד שמן ומלח, בכל מקום. נגפה ידו או רגלו, צומתה ביין; ואינו צומתה, בחמץ; ואם היה ענג, אף ביין אסור.

כד. החושש בשניו לא יגמע בהן את החמץ, ויפלט; אבל מגמע הוא, ובו לע. החושש בגרונו, לא יערערנו בשמן; אבל בולע הוא שמן הרבה ואם נתרפא, נתרפא. אין לועסין את המצטבי, ואין שפין את השנים בסם בשבת, בזמן שמתכונן לרפואה; ואם נתכונן לריח הפה, מתר.

כה. אין נותנין יין, לתוך העין; אבל נותן הוא, על גב העין. ורק תפל, אפלו על גב העין אסור. קלור ששרה אותו מערב

שַׁבַּת מַעֲבִירוֹ עַל גֵּב עֵינָיו בַּשַּׁבָּת, וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מִי שֶׁלָּקָה בְּאַצְבָּעוֹ, לֹא יִכְרֹךְ עָלָיו גָּמִי כְּדֵי לְרַפְּאוֹתוֹ; וְלֹא יִדְחֲקֶנּוּ בִידּוֹ, כְּדֵי לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ דָם.

כו. אֵין נֹתֵנִין חֶמֶץ וְשֶׁמֶן עַל גִּבֵּי הַמִּכָּה, וְלֹא עַל גִּבֵּי מוֹךְ שֶׁעַל הַמִּכָּה, וְלֹא עַל גִּבֵּי מוֹךְ לִתְנוֹ עַל הַמִּכָּה בַּשַּׁבָּת; אֲבָל נֹתֵן הוּא חוּץ לַמִּכָּה, וְשׁוֹתֵת וְיוֹרֵד לַמִּכָּה. וְנֹתֵנִין מוֹךְ יָבֵשׁ עַל גִּבֵּי הַמִּכָּה; וְאִם הָיָה עֲתִיק אֲסוּר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּרֻטִיָּה.

כז. רֻטִיָּה שֶׁפָּרְשָׁה עַל גִּבֵּי כָּלִי, מַחֲזִירִין אוֹתָהּ; וְאִם פָּרְשָׁה עַל גִּבֵּי קֶרֶקַע, אֲסוּר לְהַחֲזִירָהּ. וּמִנִּיחִין רֻטִיָּה עַל גִּבֵּי הַמִּכָּה לְכַתְּחָלָהּ בַּמִּקְדָּשׁ, שְׂאִין אֲסוּר שַׁבַּת בַּמִּקְדָּשׁ. וּבְכָל מְקוֹם, מְקַנְחִין פִּי הַמִּכָּה; וְאִין מְקַנְחִין אֶת הַרֻטִיָּה, שְׂמָא יִמְרַח.

כח. סָכִין וּמִתְמַשִּׁין בִּבְנֵי מַעֲיִם בַּשַּׁבָּת וְהוּא שְׂיִסוּךְ וַיִּמְשַׁמֵּשׁ בַּבַּת אַחַת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה כְּדָרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחֲלִי. וְאִין מִתְעַמְלִין בַּשַּׁבָּת. אִי זֶה הוּא מִתְעַמֵּל: זֶה שְׂדוּרְסִים עַל גּוֹפּוֹ בְכוּחַ, עַד שְׂיִיגַע וְיִזִיעַ, אוֹ שְׂיִהֲלָךְ, עַד שְׂיִיגַע וְיִזִיעַ שְׂאֲסוּר לִיגַע אֶת עַצְמוֹ כְּדֵי שְׂיִזִיעַ בַּשַּׁבָּת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רְפוּאָה. וְכֵן אֲסוּר לַעֲמֹד בְּקֶרֶקַע דִּימוּסוֹת שְׂבִאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁמִּתְעַמְלֵת וּמִרְפָּאָה.

כט. אֵין רוֹחֲצִין בַּמַּיִם שֶׁמְשַׁלְּשִׁין, וְלֹא בְטִיט שְׂטוּבְעִין בוֹ, וְלֹא בַּמַּי הַמְּשָׁרָה הַבְּאוּשִׁים, וְלֹא בַּיָּם סְדוּם, וְלֹא בַּמַּיִם הָרַעִים שְׂבִיִם הַגְּדוֹל מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֵלּוֹ צֶעַר הֵן, וְכָתוּב "וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנָג" (ישעיהו נח, יג); לְפִיכָךְ אִם לֹא נִשְׁתַּחֲוֶה בָהֶם, אֵלּא עָלָה מִיַּד אָף עַל פִּי שְׂיֵשׁ לוֹ חֲטָטִין בְּרָאשׁוֹ, מִתֵּר.

ל. אֵין מִתְגַּרְדִּין בַּמִּגְרֵדָת; וְאִם הָיוּ יָדָיו מְלַכְלָכוֹת בְּצוּאָה אוֹ בְטִיט, גּוֹרֵד כְּדָרְכּוֹ וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ. סָכִין וּמִפְּרָכִין לְאָדָם לַעֲנֹגוֹ, אֲבָל לֹא לַבְּהֵמָה; וְאִם הָיָה לָהּ צֶעַר, מִתֵּר לְהַסִּיר צֶעַרָהּ בְּסִיכָה וּפְרוּרָה. בַּהֵמָה שֶׁאֲכָלָה כְּרָשִׁינִין הַרְבֵּה, מְרִיצִין אוֹתָהּ בַּחֲצֵר בְּשִׁבִּיל שֶׁתִּתְרַפָּא; וְאִם אֲחֻזָּה דָם, מַעֲמִידִין אוֹתָהּ בַּמַּיִם בְּשִׁבִּיל שֶׁתִּצְטַנֵּן, וְאִין חוֹשֵׁשִׁין, שְׂמָא יִשְׁחַק לָהּ סַמְמָנִין.

לא. אֵין מְקִיאִין אֶת הָאֵכֶל בַּשַּׁבָּת. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּסֵם שְׂמָא יִשְׁחַק סַמְמָנִין; אֲבָל לְהַכְנִיס יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו וּלְהַקִּיא, מִתֵּר. וְאֲסוּר לְדַחַק כֶּרֶסוֹ שְׁלִתִּינוּק, כְּדֵי לְהוֹצִיא הָרָאִי שֶׁלּוֹ שְׂמָא יָבוֹא לְהַשְׁקוֹתוֹ סַמְמָנִין הַמְשַׁלְּשִׁין. וּמִתֵּר לְכַפּוֹת כּוֹס עַל הַטְּבוֹר בַּשַּׁבָּת, כְּדֵי לְהַעֲלוֹתוֹ. וְכֵן מִתֵּר לְחַנֵּק וּלְלַפֵּף אֶת הַקֶּטָן, וּלְהַעֲלוֹת אֲזָנָיִם בֵּין בֵּיד בֵּין כְּבִלִי, וּלְהַעֲלוֹת אֲנָקְלִי: שֶׁכָּל אֵלּוֹ וְכִיּוֹצֵא בָהֶן אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּסַמְמָנִין כְּדֵי לַחוֹשׁ לְשַׁחֲקָהּ, וַיֵּשׁ לוֹ צֶעַר מִהֵן.

לב. הַמְרַקֵּד, מֵאֲבוֹת מְלָאכוֹת. לְפִיכָךְ אֵין כּוֹבְרִין אֶת הַתֵּבֶן בַּכְּבֵּרָה; וְלֹא יִנִּיחַ הַכְּבֵּרָה שְׂיֵשׁ בָּהּ תֵּבֶן בְּמְקוֹם גְּבוּהָ, בְּשִׁבִּיל שְׂיִירֵד הַמוֹץ מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמִרְקֵד. אֲבָל נוֹטֵל הַתֵּבֶן בַּכְּבֵּרָה וּמוֹלִיךְ לְאֲבוּס, אָף עַל פִּי שְׂיִירֵד הַמוֹץ בְּשַׁעַת הוֹלָכָה שְׁהָרִי אִינוֹ מִתְכַּוֵּן לָכֶךְ.

לג. מְגַבֵּל, חֵיב מִשּׁוּם לָשׁ; לְפִיכָךְ אֵין מְגַבְּלִין קֶמַח קְלִי הַרְבֵּה, שְׂמָא יָבוֹא לְלוֹשׁ קֶמַח שְׂאִינוֹ קְלִי. וּמִתֵּר לְגַבֵּל אֶת הַקְּלִי, מִעֵט מִעֵט. אֲבָל תְּבוּאָה שֶׁלֹּא הִבִּיָּאָה שְׁלִישׁ שְׁקָלוֹ אוֹתָהּ, וְאַחֵר כֶּךָ טָחְנוּ אוֹתָהּ טָחִינָה גְּסָה, שְׁהָרִי הִיא כָּחוּל, וְהִיא הַנִּקְרָאת שְׁתִּית

מִתֵּר לְגַבֵּל מִמֶּנָּה בַּחֲמֵץ וְכִיּוֹצֵא בּוֹ הִרְבֵּה בְּבֵת אַחַת: וְהוּא, שִׁיחֶיהָ רֶךְ; אֲבָל קֶשֶׁה, אֲסוּר מִפְּנֵי שְׁנֵרָאָה כָּלֶשׁ. וְצָרִיךְ לְשִׁנוֹת; פִּיצֵד נוֹתֵן אֶת הַשְּׁתִית, וְאַחֵר כֶּךָ נוֹתֵן אֶת הַחֲמֵץ.

לד. הַמֶּרְסֵן אֵף עַל פִּי שְׁאִינוֹ רָאוּי לְגַבּוֹל, אֵין גּוֹבְלִין אוֹתוֹ: שְׁמָא יָבוֹא לְגַבֵּל הָעֶפֶר, וְכִיּוֹצֵא בּוֹ. וְנוֹתֵנִין מִים עַל גְּבֵי הַמֶּרְסֵן, וּמוֹלִיךְ בּוֹ הַתְּרוֹד שְׁתֵּי וְעֶרֶב; אֲבָל אֵינוֹ מִמֶּרֶס בִּידוֹ, שְׁלֹא יֵרָאֶה כָּלֶשׁ. אִם לֹא נִתְעָרֵב, מִנְעֲרוּ מִכְּלֵי לְכָלִי עַד שִׁיתְעָרֵב; וְנוֹתֵן לְפָנֵי הַתְּרַנְגּוּלִין, אוֹ לְפָנֵי הַשְּׁוֹרִים. וּמִתֵּר לְעֶרֶב הַמֶּרְסֵן עַל דֶּרֶךְ זֶה בְּכָלִי אֶחָד, וּמַחֲלֵק אוֹתוֹ בְּכָלִים הִרְבֵּה, וְנוֹתֵן לְפָנֵי כָּל בְּהֵמָה וּבְהֵמָה; וּמַעְרֵב בְּכָלִי אֶחָד אֶפְלוֹ כּוֹר, וְאַפְלוֹ פּוֹרִים.

לה. אֵין מֵאֲכִילִין בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף בַּשָּׁמַיִם, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא מֵאֲכִיל בַּחֲל שְׁמָא יָבוֹא לְיָדֵי כְּתִישַׁת קִטְנִיּוֹת, אוֹ לְיָדֵי לִישַׁת קֶמַח וְכִיּוֹצֵא בּוֹ. פִּיצֵד: לֹא יֵאָכִיל הַגָּמֶל בַּשָּׁמַיִם מֵאֲכָל שְׁלוּשָׁה אַרְבָּעָה יָמִים, וְלֹא יִרְבִּיץ עַגֹּל וְכִיּוֹצֵא בּוֹ וַיִּפְתַּח פִּיו וַיִּתֵּן לְתוֹכוֹ כֶּרֶשִׁינִין וּמִים בְּבֵת אַחַת. וְכֵן לֹא יִתֵּן לְתוֹךְ פִּי יוֹנִים וְתְרַנְגּוּלִים, לְמָקוֹם שְׁאִינוֹן יְכוּלִין לְהַחֲזִיר; אֲבָל מֵאֲכִיל הוּא אֶת הַבְּהֵמָה מֵעוֹמֵד, וּמִשָּׁקָה אוֹתָהּ מֵעוֹמֵד, אוֹ נוֹתֵן לְתוֹךְ פִּיהָ מִים בְּפָנֵי עֲצָמָן וְכֶרֶשִׁינִין בְּפָנֵי עֲצָמָן, בְּמָקוֹם שִׁיכוּלָהּ לְהַחֲזִיר. וְכֵן מֵאֲכִיל הָעוֹף בִּידוֹ, בְּמָקוֹם שִׁיכוּל לְהַחֲזִיר. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר, שִׁיתֵּן לְפָנֶיהָ וְהֵן אוֹכְלִין.

לו. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמֵי שְׁמִזּוּנוֹתָיו עָלָיו, כְּגוֹן בְּהֵמָתוֹ וּחֲתִיתוֹ וַיּוֹנֵי הַבֵּית וְאוֹזִין וְתְרַנְגּוּלִין; אֲבָל מִי שְׁאֵין מִזּוּנוֹתָיו עָלָיו, כְּגוֹן חֲזִיר וַיּוֹנֵי שׁוֹבֵךְ וְדְבוּרִים לֹא יִתֵּן לְפָנֶיהֶם, לֹא מִזֶּזֶן וְלֹא מִים. וּמִתֵּר לָאָדָם לְהַעֲמִיד בְּהֵמָתוֹ עַל גְּבֵי עֲשָׂבִים, וְהִיא אוֹכֶלֶת. אֲבָל לֹא יַעֲמִיד אוֹתָהּ, עַל גְּבֵי דָבָר שֶׁהִקְצָה; וְעוֹמֵד בְּפָנֶיהָ, כְּדֵי שֶׁתַּחֲזִיר פָּנֶיהָ לְדָבָר הַמִּקְצָה וְתֹאכֵל מִמֶּנּוּ. וְכֵן בְּיוֹם טוֹב.